

Чарівний світ Марії Примаченко

Вікторія Котенок

«Марія Примаченко. Світ чарівний»

Авторка п'єси і художнього оформлення, режисерка Тетяна Матасова

Музичний супровід Вадима Міцкевича
Пластика: Малхаз Еліава

У ролях: Марія Примаченко (у віці) – Надія Буравська, Марія Примаченко (у молодості) – Марина Корогода, артисти балету – Олена Тукалова, Володимир Конягін та Данило Пашченко
Київський театр українського фольклору «Берегиня»
Прем'єра – 28 серпня 2020 року

Марина Корогода у виставі «Марія Примаченко. Світ чарівний». Авторка п'єси і режисерка Тетяна Матасова. Київський театр українського фольклору «Берегиня». *Фото Євгена Чекаліна.*

Вперше на театральній сцені з'явилася вистава про видатну українську художницю, представницю «наївного мистецтва» Марію Примаченко. Написала п'єсу і здійснила постановку молода режисерка Тетяна Матасова, прем'єра відбулася в Київському театрі українського фольклору «Берегиня». Саме на сцені цього закладу Матасова поставила свою дебютну виставу «Тіні забутих предків» за однойменною повістю Михайла Коцюбинського, яка здобула відзнаки на українських фестивалях, а також стала лауреатом премії «Київська лектораль» у номінації «За найкращий режисерський дебют».

Вистава «Марія Примаченко. Світ чарівний» – це біографічна елегія про життя і творчість художниці, яку розповідає сама Марія Примаченко. Так, начебто до неї приїхали діти з самої столиці (дітьми були глядачі в залі), а вона їм повістує і про своє унікальне село Болотню, і про інших гостей (кіношників, журналістів), що заїжджали так само

«Пробач, що ми тебе не відбили», – шепоче він Позитивній, яка поруч з ним сиділа в ув'язненні. Саме для цього героя стіл стає домовиною у фіналі. «Білоруси особливий народ. Довго терпить, десятиліттями... Деколи все життя. А потім бах – і терпіння лопається. Білоруси ображені, і образу цю не перемогти», – переконаний хлопець.

Ще однією представницею простого народу є Нова (Тетяна Любченко), в якій публіка впізнає лідера опозиції Світлану Тихановську. Філолог за освітою, домогосподарка, мати двох дітей. Жінка не збиралася йти в політику. Балотуватися в президенти її змусили сімейні обставини та причини національного характеру: її чоловік-блогер, а також усі білоруси, про яких він знімав відеосюжети, були арештовані владою. І єдиний вихід для неї – протистояти чинній владі, багаторічній несправедливості й брехні. «На що люди готові заради кохання? – запитує вона сама себе. – А через ненависть?» Нова порівнює державу з родиною: «У сім'ї – один за всіх і всі за одного. Хочу, щоб так було і в нашій країні». Її залякували, що посадять, заберуть дітей, знущаннями над чоловіком у в'язниці, але жінка не відступила і продовжує боротьбу: «Ніхто не зупинить жінки, яка захищає свою сім'ю, як і народ, який вимагає справедливості».

І лише сьомий герой – Пташиний (Сергій Мевша) – не білорус. Він – українець. Колишній «беркутівець», який втік після Революції гідності 2014 року і тепер працює в білоруському ОМОНі. Чоловіком керують лише тваринні інстинкти і старші за рангом начальники. Нашпигований таблетками, що викликають ненависть, агресію, він прагне всіх «різати», як петрушку. Він планував пустити корені в Білорусі, одружитися з сестрою Позитивної. Але після того, як арештована сестра його впізнала, вирішує тікати в Москву.

Вистава – про конфлікт між новим і старим, між правдою і брехнею, між народом, який прагне змін, і людиною, яка не віддає влади. Вона насичена музикою і піснями (здебільшого білоруськими), які підкреслюють характер, емоції і стиль життя кожного персонажа. Усі герої ювелірно вишплені і точно зіграні акторами. Гра виконавців, режисерські задумки, сам сюжет, а ще звуки вибуху гранат допомагають публіці відчувати і спільно з героями пережити внутрішній біль, страх і моторошність від подій, якими живе нині сусідній народ. Постановкою «Ображені. Білорусь» митці закликають глядачів не забувати про загальні морально-етичні правила, про закони Божі, закликають до людяності, гуманізму. У будь-який час, за будь-яких обставин. Пам'ятати, що людина – розумна істота і, на відміну від тварин, вона може словами, у бесіді порозумітися, домовитися, розв'язати конфлікт.

Кажуть, що революція є певним пошуком народом своєї ідентичності. Українці бажають білорусам її віднайти.

P.S. Авторка і редакція журналу «Кіно-Театр» висловлюють співчуття сім'ям репресованих і загиблих під час протестів у Білорусі 2020 року. А також сподіваються, що на час виходу цього матеріалу експрезидент припинить насилля і сяде за стіл перемовин з опозицією.

в гості, про події з життя, які добре пам'ятає. Приміром, як у дитинстві знайшла синій глей і розмалювала хату, як захворіла поліомієлітом і відтоді все життя пересувалася на милицях. Або ж як у юності їй хотілося танцювати з хлопцями і дівчатами, та вона соромилася своєї недуги, тому сиділа вдома, шиючи і вишиваючи одяг, малюючи картини. Про переломний момент у житті, коли сільська вчителька помітила її талант і повезла у столицю на навчання в експериментальну майстерню при Київському музеї українського мистецтва. Саме в Києві вона зустріла Василика, хлопця з села неподалік її Болотні, який «розговорив її серце». Та недовгим було їхнє щастя: юнак загинув на війні, так і не побачивши свого сина Федора. Далі оповідає про свої художні виставки, визнання у світі. Згадує художниця і про вибух на Чорнобильській АЕС та про відмову евакуюватися, а також як до старості жила в любові до птахів і тварин, з якими вела дружбу, та до Господа, з яким завжди розмовляла.

Частину історій із життя у виставі розповідає літня пані Марія (Надія Буравська), яка сидить ліворуч сцени за столом, а деякі відтворює, ніби проживаючи знову, молода Примаченко (Марина Корогода). Реальні події, а також фантазії і вигадки художниці в пластичному ключі допомагають передати Олена Тукалова, Володимир Конягін, Данило Пащенко. Вони взаємодіють з героїнею живим планом або як тіні за великим білим полотном. Завдяки принципу тіньового театру режисерка відтворює внутрішній світ художниці: її мрії, почуття та думки, чудернацьких звірів і птахів, що виринули в голові, а потім знаходили своє втілення на папері. Найбільш щемливий епізод, коли тінь уже загиблого на війні Василика намагається через полотно поглядити-втішити кохану Марію, яка заколисує маленького сина в люльці. У фіналі артисти балету виходять з величезними масками-головами звірів (відтворених з картин художниці), додаючи дійству ще більшої казковості.

Важливою складовою вистави є музика і пісні. Кожен період із життя майстрині оспіваний народною пісню: чи то веснянкою «Ой на горі жито», коли їй так хотілося гуляти з молоддю, чи весільною пісню, коли мала би заміж виходити, та так і не вийшла через війну, чи колискову, коли росила маленького Федора. А пісня «Соловейко» стала лейтмотивом постановки, символізуючи вільну, радісну душу і любляче серце художниці. Магічності й медитативності, а також ритму й емоційності дійству додає музичний супровід, який наживо створює Вадим Міцкевич, сидячи в глядацькому залі та граючи на понад десяти різноманітних інструментах (ударні, тарілки, дзвіночки, сопілки, шумові інструменти тощо). Також у виставі в аудіо-запису звучить голос самої художниці, лунають її спогади. Постановка Тетяни Матасової – це історія унікальної української жінки-художниці, якій пощастило відкрити свій талант, здобути світове визнання, попри важку недугу, драматичні події і нелегкі часи. Це лірично-музична хвала життю, природі, всьому світові, бо він, за словами Марії Примаченко, «чарівний, а його вивчати – то Божа ласка».

Кайдашева сім'я: вчора, сьогодні... завтра?

Юлії Швець

Сцена з вистави «Кайдаші 2.0»

«Кайдаші 2.0»

За п'єсою Наталі Ворожбит за мотивами повісті «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького
Режисер Максим Голенко
У ролях: Сергій Солопай, Віталіна Біблів, Володимир Гладкий, Юрій Радіонов, Ірина Ткаченко, Анна Сердюк, Анна Абрамьонк
«Дикий театр». 2019

«Спіймати Кайдаша»

12 серій, за мотивами повісті «Кайдашева сім'я»
Автор сценарію Наталя Ворожбит
Режисер Олександр Тіменко
У ролях: Ірина Мак, Віктор Жданов, Тарас Цимбалюк, Григорій Бакланов, Антоніна Хижняк, Дарина Федина, Юлія Врублевська, Роман Ясіновський
ТОВ «Прокіно»,
ТОВ «Телеканал СТБ». 2020

«Кайдашева сім'я» – реалістична соціально-побутова повість Івана Нечуя-Левицького, написана в 1878 році, вичерпно розкрила риси характеру українського селянства, щойно звільненого від кріпацької залежності. Індивідуалізм, окремішність, самостійність, що довго дрімали й формально дістали волю, – ці особливості національної вдачі вже проаналізовані в театральному й телевізійному форматах. Окрім числених сценічних творів, можна згадати двосерійну стрічку Володимира Городька (1993–1996). 2020 року на ТВ-екрани вийшла дванадцятисерійна версія класичного сюжету, адаптована під сучасність Наталею Ворожбит. Роком раніше «Дикий театр» (Київ) долучився до «осучасненої версії» тієї ж авторки й провів десять днів у селі Сорочотяги Жашківського району, ведучи репетиції та вивчаючи українську ментальність у «польових умовах».

Якщо головна думка повісті Нечуя-Левицького – це дрібнота людської душі, зумовлена хронічною залежністю від матеріальних негараздів, то в літературній основі телесе-